

*Gürkan Tabak**
*Adnan Karadüz**

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinlerken Not Alma Stilleri

Öz

Bu araştırma, Türkçe öğretmeni adaylarının dinlerken not alma stillerinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma temel nitel çalışma deseni uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını, 2013–2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe öğretmenliği bölümü üçüncü sınıfa devam eden 22 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmuştur. Katılımcıların belirlenmesinde kolay ulaşılabilir durum ve maksimum çeşitlilik örneklemelerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın verileri, öğretmen adaylarının tuttuğu notlardan elde edilmiştir. Elde edilen notlar, dokümanlar olarak araştırmada yer almış ve içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre adayların dinlerken farklı not alma stillerine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Adayların not alma tekniği kullanma, içerik belirtme, vurgulama, sınıflama ve kısaltma bakımından notlarının farklılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dinleme, not alma, not alma stilleri.

Turkish Language Teacher Candidates' Note-Taking Styles while Listening

Abstract

The current study was carried out in order to identify various note-taking styles of Turkish language teacher candidates. The study was carried out by using the basic qualitative study pattern. The participants were the third year bachelor students who studied at Turkish Teaching Department of Erciyes University in the fall semester of 2013-2014. In the course of participant selection, the following criteria were taken into consideration: availability and maximum variation sampling method. The data regarding to study was obtained through the notes taken by the students. These notes were mentioned as "documents" and they were analyzed with "Content analysis method". According to the results, students displayed various note-taking methods. It was identified that the candidates' note-taking methods differ in content expression, stress, classification and abbreviation.

Keywords: Listening, not-taking, note-taking styles.

* Arş. Gör., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kayseri.

E-posta: gurkantabak@erciyes.edu.tr

* Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Kayseri.

E-posta: akaraduz@erciyes.edu.tr

Giriş

Not alma ihtiyacı, günlük hayatta çeşitli durumlarda sık sık ortaya çıkmaktadır (Piolat, Olive & Kellogg, 2005). Bu ihtiyaç doğrultusunda not almak, insanlar arasında özellikle de öğrenciler arasında çokça tercih edilmektedir. Öğrenciler her zaman not alma zorunluluğu duymaktadırlar (Burdurlu, 1975). Ancak öğrencilerin not alma konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını söylemek güçtür (Kiewra, 1987; Uluğ, 1996 ve Oğuz, 1999). Çünkü “not alma belli esasları olan ve eğitim gerektiren bir etkinlik olmasına rağmen, çoğu kez gelişigüzel gerçekleştirilmektedir” (Kocaadam, 2011, s. 29).

Not alma, gelişigüzel yürütülse de araştırmacılar not alma hakkında yaklaşık yüz yıldır çalışmalar yapmaktadırlar. Hartley (2002), not alma hakkındaki çalışmaların 1910’lar gibi erken bir tarihte başladığını belirtmektedir. C.C. Crawford’ın 1920’lerde başladığı çalışmalardan itibaren not alma hakkında yapılan çalışmalar birçok tartışmaya sebep olmuştur (Beecher, 1988). Öyleyse bu kadar tartışmaya konu olan “not alma” ne ifade etmektedir?

Not almanın birçok tanımı yapılmıştır. Her yazar, her araştırmacı not almayı farklı bir biçimde ifade etmiştir. Salmangil (1950, s. 114)’e göre not alma; “bir sanat, bir teknik ve bir bilgi işi”, Burdurlu’ya (1975, s. 244) göre; “bir sözlü anlatımı dinlerken, bir yazıyı okurken amacımıza uygun önemli bölümleri yazmak”, Göğüş’e (1978, s. 284) göre; “okunan ya da dinlenenden, gerekli bir bilginin, beğenilen bir sözün seçilip deftere ya da fişlere yazılması”, Uluğ (1996, s. 56)’a göre; “bir konuyla ilgili bilgilerin özetlenerek ileride kullanılmak amacıyla bir yere yazılması işlemi”dir.

Genel bir ifade olan not alma; not tutma, not etme ve not çıkarma gibi notla ilgili her türlü eylemi kapsamaktadır (Uluğ, 1996). Simonet ve Simonet (2002)’e göre; not alma, öğrenmeyi kolaylaştıran önemli bir araç olarak görülmektedir. Not alma kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Herkesin kendine has bir not alma stili vardır. Not almayı belirli kalıplara sokmak mümkün değildir (Simonet & Simonet, 2002). Ancak öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak etkili not alma yöntemlerinden bahsetmek mümkündür.

Literatüre göz atıldığında farklı not alma yöntemleri karşımıza çıkmaktadır: Anahat düzenleme, Cornell not alma tekniği, grafik düzenleyici oluşturma, zihin haritaları, Cluster şeması ve kavram haritaları (Oğuz, 1999; Williams, 2004; Çetingöz, 2006; Özbay, 2009; Durukan ve Maden, 2010; Aydın, 2011; Buzan & Buzan; 2011; Şahin, Aydın ve Sevim, 2011). Alındığı kaynaklara göre de not alma farklılık göstermektedir. Uluğ (1996), alındığı kaynaklara göre başlıca dört tür not alma çeşidinin olduğunu belirtir: Dinlenenlerden not alma, okunanlardan not alma, gözlenenlerden not alma ve düşünülenlerden not almadır.

Not alma, etkili bir anlamlandırma stratejisi olarak görülmektedir (Şahin ve ark., 2011). Not almada, bilişsel süreçler söz konusudur. Çünkü “not almak, düşünsel sürecin eş zamanlı olarak zihinsel bir işleme dönüşmesini sağlar” (Simonet & Simonet, 2002, s. 19). Özbay (2009)’a göre; not tutmak bünyesinde işitme, dinleme, anlama, analiz etme, seçme ve yazma süreçlerini

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinlerken Not Alma Stilleri

barındırdığından dolayı mekanik bir etkinlikten çok zihinsel bir etkinliktir. Öğrencilerin, not alma stratejisini etkili olarak kullanabilmesi; neden-sonuç ilişkilerini fark etme, öğrenme araçlarında önemli noktaları belirleme, planlı yazma, notlarına bazı unsurları (anahtar kelime, işaret vd.) ekleme ve kullanma stratejilerine bağlıdır (Çetingöz, 2006).

“Hatırı sayılır ölçüde araştırma, not almanın iki fonksiyona hizmet ettiğini saptamıştır: kodlama fonksiyonu, not tutma (notları kaydetme) sürecinin yararlı olduğunu, depolama fonksiyonu ise notları gözden geçirmenin faydalı olduğunu öne sürmektedir” (Kiewra, 1989, s. 147-148). Öğrencilerin aldıkları notlar, hem dersin önemli kısımlarının kaydedilmesi hem de derse ait bir kaynak olması bakımından önemlidir. Çünkü öğrenciler not almayı, daha sonraki bir zamanda ders çalışmalarına kaynak sağlaması açısından gerekli görmektedirler (Armel & Shrock, 1996; Czarnecki, Rosko, & Fine, 1998; Ganske, 1981; Hartley & Davies, 1978; Putten & Coppola, 1998’den akt. Faber, Morris & Lieberman, 2000).

Not alma tüm disiplinlerde söz konusudur (Boch & Piolat, 2005). Bu sebeple, not alma, öğrencilerin her derste sık sık başvurduğu bir yöntemdir. Oğuz (1999)’a göre, öğrencilerin dersleri dinlerken en çok gösterdikleri davranışlardan birisi not almadır. Öğrencilerin not almasında belirli amaçları vardır. Bu amaçlar; dersi anlamak, aktif katılım, derste anlatılanları unutmamak, dikkat kesilmek, akademik başarı, sınav için kaynak oluşturmak vb. olabilir. Nitekim yapılan çalışmalar, not almanın çeşitli amaçlara dolaylı veya doğrudan hizmet ettiğini göstermektedir. Not alma ile dinleme arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Not almanın dinleme becerisini geliştirdiği görülmektedir (Çetingöz, 2006; Özbay, 2009 ve Kocaadam, 2011). Özbay (2007)’a göre dinleyerek not almadaki amaç, dinlenenlerin daha kolay anlaşılması ve hatırlanmasıdır. Not alma ve notları gözden geçirme akademik başarıyla yakından ilişkilidir (Kiewra, 1987). Not alma sürecinde gelişme göstermesi gereken bazı özellikler vardır. Bunlar; aktif katılım (Kocaadam, 2011; Özbay, 2009), dikkatini toplama (Uluğ, 1996; Şahin vd., 2011), dinleme becerisi (Uluğ, 1996; Kocaadam, 2011; Çetingöz, 2006), kavrama (Çetingöz, 2006) ve hatırlamadır (Kocaadam, 2011; Şahin ve ark., 2011; Özbay, 2009; Çetingöz, 2006). Nihai olarak öğrencilerin “derste sunulan bilgileri, kendisine mal ederek not alması” (Oğuz, 1999, s. 46) beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Yapılandırmacı paradigma, gerçeğin tek olduğunu kabul etmemekte ve hayatın karmaşıklığını dikkate alarak çoklu gerçekliğin olduğunu öne sürmektedir. Bu paradigmanın eğitime yansımalarından bazıları; öğrenmenin bireysel bir eylem olduğu, her bireyin bilgiyi zihninde yapılandığı ve doğal olarak öğrenme çıktılarının farklı olacağıdır. Bu çalışmanın altında yatan felsefe yapılandırmacı paradigmanın her bir bireyi kendi koşulları içerisinde değerlendirmesi ve onları anlamayı amaç edinmesidir. Çünkü her birey farklı bir şekilde not almaktadır. Her öğretmen adayının notu kendine özgüdür; sürece bireysel farklılar yön vermektedir. Türkçe öğretmeni adaylarından her

birinin not alma stillerinin farklı olduğu düşünölmekte ve bunun ortaya çıkarılması araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Çalışma, temel nitel araştırma deseninde yürütölmüş ve bu kapsamda doküman analizi gerçekleştirilmiştir. Merriam'a (2003) göre temel nitel çalışmalar, "muhtemelen eğitimde bulunan en yaygın nitel araştırma biçimleridir. Veriler; görüşmeler, gözlemler ya da dokümanlar yoluyla toplanır" (Merriam, 2013, s. 23).

Ortam ve Katılımcılar

Bu araştırma, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılar, adı geçen eğitim-öğretim yılının güz döneminde Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe öğretmenliği bölümü üçüncü sınıfa devam eden 17 kız ve 5 erkek, toplam 22 Türkçe öğretmeni adayından oluşmaktadır. Katılımcılar gönüllü olarak araştırmaya katılmıştır. Katılımcılara araştırmada kimliklerinin gizli tutulacağı belirtilmiştir. Türkçe öğretmeni adayları belirtilirken cinsiyete dayalı kodlamalar (K ve E) kullanılmıştır.

Katılımcılar belirlenirken farklı örnekleme yöntemlerinden yararlanılmıştır. Katılımcılar ile araştırmacılar aynı üniversitede aynı fakültede bulunduğu için kolay ulaşılabilir durum örneklemesine başvurulmuştur. Bu örnekleme yönteminin tercih edilmesinin nedeni, maliyeti azaltarak araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcılar belirlenirken yararlanılan diğer örneklem türü ise maksimum çeşitlilik örneklemesidir. Katılımcıların akademik başarıları, sosyo-ekonomik düzeyleri, okuma ve dinleme derslerine yönelik ilgileri maksimum çeşitliliği oluşturan boyutlar olarak belirlenmiştir. Katılımcılar bu boyutlar çerçevesinde değerlendirildiğinde katılımcıların birbirinden çok farklı özellikler sergilediği ortaya çıkmıştır. Bu boyutların çalışılan duruma taraf olan öğretmen adaylarının çeşitliliğini maksimum derecede sağlaması (Yıldırım ve Şimşek, 2013), maksimum çeşitlilik örnekleminin tercih edilmesinde etkili olmuştur.

Süreç

2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz dönemi "Anlama Teknikleri I: Okuma Eğitimi" , "Anlama Teknikleri II: Dinleme Eğitimi" ve "Özel Öğretim Yöntemleri I – A Grubu" adlı derslerin yürütücöleri aynı zamanda bu çalışmanın araştırmacıları, derslerinde yaptıkları gelişigözel gözlemlerde öğretmen adaylarının çeşitli şekillerde not aldıklarını saptamışlardır. Araştırmacıların zihninde "Türkçe öğretmeni adaylarının not alma stilleri nasıldır?" temel sorusu belirmiş ve araştırmacılar kendi aralarında bu soruyu tartışmışlardır. Alanyazındaki çalışmalar ve ders içi gözlemler sonucunda, öğrencilerin dersi dinlerken ve makale, kitap bölümü gibi materyalleri okurken not alma ihtiyacı duydukları tespit edilmiştir. Bu tespit araştırma sürecine yön veren önemli bir boyut olmuştur. Bu

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinlerken Not Alma Stilleri

boyut dikkate alınarak “Türkçe öğretmeni adaylarının not alma stilleri nasıldır?” temel sorusuna daha iyi yanıt verebilmek için araştırmacılar kapsamı daraltmaya karar vermiş ve spesifik bir alt soru oluşturulmuştur: “Türkçe öğretmeni adaylarının ders dinlerken not alma stilleri nasıldır?”.

İlk olarak “Özel Öğretim Yöntemleri I – A Grubu” adlı dersin yürütücüsü, dersi esnasında yazma süreci ile ilgili anlattıklarını araştırmaya katılan öğrencilerin not almasını istemiştir. Öğrenciler not almadan önce ve alırken hiçbir şekilde yönlendirilmemiştir. Öğretmen adaylarına bunun alelade bir not alma olduğu konusunda açıklamalar yapılmıştır. Böylelikle, araştırmanın öğretmen adayları üzerinde oluşturabileceği olumsuz etkilerin önüne geçilmek istenilmiş ve bu etkilerin en düşük seviyeye indirilmesi amaçlanmıştır. Dersin bitiminde öğretmen adaylarının tuttıkları notlar toplanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, öğretmen adaylarının tuttuğu notlardan elde edilmiştir. Dersin sonunda öğretmen adaylarından toplanan notlara, dokümanlar olarak araştırmada yer verilmiştir.

Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. “İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 259). Araştırmacılar, analiz aşamasında ilk olarak verileri kodlamış ardından kodları özellikleri bakımından sınıflayarak temalara ulaşımlardır. Elde edilen temalar ve kodlar tablolar aracılığıyla görselleştirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, Türkçe öğretmeni adaylarının dinlerken aldıkları notlar çeşitli açılardan incelenerek tablolar aracılığıyla gösterilmektedir.

Tablo 1. Not alma tekniği kullanma bakımından adayların dinlerken not alma stilleri

Not Alma Stilleri		Cinsiyet		Toplam
Tema	Kodlar	Erkek	Kız	
Not Alma Tekniği	Cornell	-	1 (K17)	1
	Gelişigüzel	5	16	21

Türkçe öğretmeni adayları not alırken gelişigüzel not tutmuşlardır. Türkçe öğretmeni adaylarının neredeyse hepsi (n=21), not alırken hiçbir teknik kullanmamıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından yalnızca biri (n=1), not alırken Cornell not alma tekniğini kullanmıştır.

Aşağıdaki tabloda, adayın not alma stiline Cornell not ama tekniğini bakımından uygunluğu incelenmiştir.

Tablo 2. Cornell not alma tekniği bakımından K17 kodlu adayın not alma stili

Cornell Not Alma Tekniğinin Unsurları	Uygun	Uygun Değil
Ad-Soyad	+	-
Anahtar Kelimeler	+	-
Ayrıntılar	+	-
Kısa Özet	+	-
Şekil	+	-

Araştırmaya katılan K17 kodlu Türkçe öğretmeni adayı, Cornell not alma tekniğinin unsurlarını eksiksiz olarak kullanmıştır. Öğretmen adayının tuttuğu notta, Cornell not alma tekniğine ait ad-soyad, anahtar kelimeler, ayrıntılar, kısa özet unsurları yer almaktadır. K17 kodlu Türkçe öğretmeni adayının notu sadece belirtilen unsurlara göre incelenmiş ve aşağıdaki tablolarda yer verilen incelemelerden ayrı tutulmuştur. Ek 1’de öğretmen adayının Cornell not alma tekniğine göre oluşturduğu nota yer verilmiştir.

Tablo 3. İçerik belirtme bakımından adayların not alma stilleri

Tema	Not Alma Stilleri	Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kız	
İçerik Belirtme	Sadece Ana Başlık	3	2	5
	Sadece Alt Başlıklar	1	2	3
	Ana Başlık ve Alt Başlıklar	-	10	10
	İçerik Belirtme Yok	1	2	3

Türkçe öğretmeni adayları not alırken genellikle başlık ve alt başlıkları kullanmayı tercih etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 5’i sadece ana başlık, 3’ü sadece alt başlıklar ve 10’u hem ana başlık hem de alt başlıklar kullanmıştır. 3 öğretmen adayı ise ana veya alt başlık kullanmamıştır. Aşağıda, bazı öğretmen adaylarının notlarında kullandıkları ana ve alt başlıklara örnek verilmiştir:

Kullanılan Ana Başlıklar	Kullanılan Ana Başlıklar
K3: “Yazma Eğitimi”	K1: “Süreç Odaklı Yazma, Konu Belirleme” ...
K16: “Yazma Süreci”	E2: “Kısa Vadede Yazma, Uzun Vadede Yazma”...
E1: “Yazma Süreci”	K10: “Hazırlık Çalışmaları, Amaç Belirleme” ...

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinlerken Not Alma Stilleri

Tablo 4. Vurgulama bakımından adayların not alma stilleri

Not Alma Stilleri		Cinsiyet		Toplam
Tema	Kodlar	Erkek	Kız	
Vurgulama	Altını Çizme	2	12	14
	Kutu İçine Alma	-	1	1
	Farklı Renkler Kullanma	-	1	1
Vurgulama Yok		3	4	7

Türkçe öğretmeni adayları not alırken genellikle aldıkları notu vurgulamak için kelime veya kelime gruplarının altını çizmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 14'ü notlarını vurgulamak için notlarının altını çizmiştir. 1 öğretmen adayı alt çizmenin yanında notlarında geçen bazı kelime ve kelime gruplarını kutu içerisine almıştır. Diğer 1 öğretmen adayı ise alt çizmenin yanı sıra bazı kelimeleri ve kelime gruplarını kırmızı renkli kalem kullanarak yazmıştır. 7 öğretmen adayı notlarını tutarken hiçbir kelime veya kelime grubunu vurgulamamıştır.

Tablo 5. Sınıflama bakımından adayların not alma stilleri

Not Alma Stilleri		Cinsiyet		Toplam
Tema	Kodlar	Erkek	Kız	
Sınıflama	Madde İşaretleri	1	12	13
	Numaralandırma (Sayı, Rakam vd.)	-	5	5
Sınıflama Yok		4	3	7

Türkçe öğretmeni adayları not alırken genellikle aldıkları notu sınıflamak için madde işaretleri veya numaralandırma kullanmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 13'ü notlarını sınıflamak için notlarında madde işaretleri kullanmışlardır. 4 öğretmen adayı madde işaretlerinin yanında notlarında numaralandırma da yapmıştır. 1 öğretmen adayı ise sadece numaralandırmaya başvurmuştur. 7 öğretmen adayı notlarını tutarken sınıflama yapmamıştır.

Tablo 6. Kısaltma Bakımından Adayların Not Alma Stilleri

Not Alma Stilleri		Cinsiyet		Toplam
Tema	Kodlar	Erkek	Kız	
Kısaltma	Son Kelimeyi Yazmamak	1	1	2
	Yazım ve Noktalama (vb., vd., ...)	-	4	4
	Semboller (+, =)	1	1	2
	Anahtar Kelimeler	1	8	9
Kısaltma Yok		2	3	5

Türkçe öğretmeni adayları not alırken genellikle çeşitli kısaltmalar kullanmışlardır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından 9'u notlarını kısaltmak için anahtar kelimeleri tercih etmiştir. 4 öğretmen adayı yazım ve noktalama işaretleri aracılığıyla kısaltma yapmıştır. 2 öğretmen adayı son kelimeyi yazmayarak, yine 2 öğretmen adayı semboller kullanarak kısaltma yolunu tutmuştur. Kısaltma yapan öğretmen adaylarından 1'i hem son kelimeyi yazmamış hem de anahtar kelimeler kullanarak notlarını kısaltmıştır. 5 öğretmen adayı ise kısaltma yapmadan notlarını tutmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Türkçe öğretmeni adaylarının ders dinlerken not alma stillerinin farklı olduğu tespit edilmiştir. Not alma stillerinin farklılaşmasının birçok nedeni olabilir. "Dinlenen konunun niteliği, konuşmacının anlatım tarzı ve düzeni, konuşmayı desteklemek için kullandığı materyaller, dinleyicinin dinleme amacı, konu hakkındaki ön bilgisi gibi birçok faktör not tutmanın şeklini belirlemede etkili olur" (Özbay, 2009, s. 122). Bu çalışmada, not alma stillerindeki farklılıklar, biçimsel unsurlar üzerinden yorumlanarak ortaya çıkarılmıştır.

Türkçe öğretmeni adaylarının not alırken gelişigüzel not aldıkları tespit edilmiştir. 21 aday, not alma tekniklerini kullanmadan klasik bir biçimde gelişigüzel not almıştır. 1 aday ise Cornell not alma tekniğini kullanmıştır. Gelişigüzel notlar, öğrencilerin bilgileri organize ve tasnif etmesini zorlaştırmaktadır. Cornell not alma tekniğinin, öğrencilere farklı avantajlar sağlayacağı açıktır. Çünkü bu teknikte, notlar sistematik olarak ele alınmaktadır. İçerdiği anahtar kelimeler, ayrıntılar ve kısa özet, dinlenileni hatırlamayı ve anlamayı kolaylaştırmaktadır. Şahin ve ark. (2011), yürüttükleri deneysel çalışma sonucunda Cornell not alma tekniğinin klasik not alma tekniklerine göre dinlenileni anlamada daha etkili olduğunu saptamıştır. Sadece Cornell not alma tekniği değil zihin haritalamanın (Aydın, 2010), kavram haritalarının (Durukan ve Maden, 2010) ve farklı not alma tekniklerinin de dinlenileni anlama ve kalıcılıkta klasik tekniklere göre daha etkili olduğu bilinmektedir.

Türkçe öğretmeni adayları dinlediklerini not alırken genellikle başlık ve alt başlıklar kullanmıştır. Sadece 3 öğretmen adayı notlarına başlık koymamıştır. Başlıklar konunun içeriğini yansıtan önemli bir unsurdur. Okuyucuların metne zihinsel olarak hazırlık yapmasını sağlar ve okuyucuları teşvik eder. Aynı zamanda not içeriğinin hatırlanmasını kolaylaştırır. Başlıklar, öğretmen adaylarına zaman da kazandırır. Çünkü çoğu öğretmen adayı derslerde not tutar ve farklı derslerle ayrı konularla ilgili birçok not birikir. Biriken notların birbirinden ayırt edilmesinde, başlıklar yol göstericidir. Bir bakıma başlıklar, dersleri ve konuları hem gruplayan hem de ayıran etiket işlevi görür.

Türkçe öğretmeni adaylarının çoğu dinlediklerini not alırken vurgulama tekniklerinden yararlanmıştır. 7 öğretmen adayı notlarında vurgulama unsurlarını kullanmamıştır. Vurgulama yapılırken kelimelerin altı çizilmiş, kutu içine alınmış ve farklı renkler tercih edilmiştir. Vurgulama

Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinlerken Not Alma Stilleri

unsurları, notlardaki ayrıntılara dikkat çeker. Buradaki unsurların önemli olduğunu hatırlatır. Özellikle dikkat çekme bakımından vurgulama unsurlarının kullanılması yararlıdır.

Türkçe öğretmeni adaylarının çoğu dinlediklerini not alırken sınıflama tekniklerini kullanmıştır. 7 öğretmen adayı notlarında sınıflama unsurlarından yararlanmamıştır. Öğretmen adayları, sınıflama yaparken madde işaretleri veya numaralandırmayı tercih etmişlerdir. Sınıflama ile aynı konuya ait özellikler, ilişkilerine göre gruplandırılır. Bu da konunun sistematik bir biçimde yansıtılmasını sağlar.

Türkçe öğretmeni adaylarının çoğu dinlediklerini not alırken kısaltmalardan yararlanmıştır. 5 öğretmen adayı notlarında hiç kısaltma yapmamıştır. Öğretmen adayları son kelimeyi yazmayarak, yazım ve noktalama işaretleri kullanarak, sembollerden yararlanarak ve anahtar kelimeleri tercih ederek kısaltmalar yapmıştır. Karadüz (2010) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının dinlerken not almada anahtar kelimeleri kullandıkları tespit edilmiştir.

Türkçe öğretmeni adaylarının not alırken kullandığı sınıflama, başlık koyma gibi teknikler bilgileri organize etme stratejileri bakımından yararlıdır. Çünkü tutulan notlar, dersten sonra derisi hatırlatma işlevi gören önemli araçlardır. Öğretmen adayları genellikle işledikleri derisi gözden geçirmek ve sınavlara hazırlanmak için bu notları kullanırlar. Bu bakımdan “bilgileri organize etme stratejisinde açıklanan yapılara uygun olarak not almak hem zamandan tasarruf sağlar hem de öğrencilerin notları kullanarak çalışmalarını kolaylaştırır. Ayrıca daha not alırken bilgilerin organize edilmiş olması bilginin kalıcılığını da artırır” (Özbay, 2009, s. 125).

Ulaşılan sonuçlara göre Türkçe öğretmeni adaylarına farklı not alma tekniklerinin öğretilmesinin yeterli görülmeyip uygulama çalışmalarının yaptırılması önerilmektedir. Bu yolla öğretmen adaylarının farklı not alma tekniklerini kullanma yeterliğini kazanabilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarına gelişigüzel not almada kullanabilecekleri farklı strateji ve tekniklerin öğretilmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aydın, G. (2010). Zihin haritalama tekniğinin dinlenenini anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(2), 1-16.
- Beecher, J. (1988). Beecher, J. (1988). *Note-taking: What do we know about the benefits?* (ERIC Digest #12). Bloomington, IN: ERIC Clearinghouse on Reading and Communication Skills. (ERIC Document Reproduction Service No. ED300805)
- Boch, F., & Piolat, A. (2005). Note taking and learning: a summary of research. *The WAC Journal*, 16, 101-113.
- Buzan, T. ve Buzan, B. (2011). *Zihin haritaları*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Burdurlu, İ. Z. (1975). *Türkçe kompozisyon birinci cilt* (5. basılış). İzmir: İzmir Eğitim Enstitüsü Ders Kitapları Yayınları.

- Çetingöz, D. (2006). *Not alma stratejisinin öğretimi tarih başarısı, hatırd tutma ve başarı güdüsü*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durukan, E. ve Maden, S. (2010). Kavram haritaları ile not tutmanın ilköğretim öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi üzerine etkisi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 63-70.
- Faber, J. E., Morris, J. D., & Lieberman, M. G. (2000). The effect of note taking on ninth grade students' comprehension. *Reading Psychology*, 21, 257-270.
- Göğüş, B. (1978). *Orta dereceli okullarımızda Türkçe ve yazın eğitimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Hartley, J. (2002). Studying for the future. *Journal of Further and Higher Education*, 26(3), 207-227.
- Karadüz, A. (2010). Türkçe ve sınıf öğretmeni adaylarının dinleme stratejilerinin değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 39-55.
- Kiewra, K. A. (1989). A review of note-taking: The encoding-storage paradigm and beyond. *Educational Psychology Review*, 1(2), 147-172.
- Kiewra, K. A. (1987). Note taking and review: The research and its implications. *Instructional Science*, 16, 233-249.
- Kocaadam, D. (2011). *Not alarak dinleme eğitiminin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinleme becerisi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. ed., S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Oğuz, A. (1999). *Derste not almanın öğrenme ve hatırlama düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özbay, M. (2007). *Türkçe özel öğretim yöntemleri II* (2. baskı). Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri II: Dinleme eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Piolat, A., Olive, T., & Kellogg, R. T. (2005). Cognitive effort during note taking. *Applied Cognitive Psychology*, 19, 291-312.
- Salmangil, E. (1950). *Okuma ve not alma esasları* (2. baskı). İstanbul: Berksoy Basımevi.
- Simonet, R. ve Simonet, J. (2002). *Not alma teknikleri* (3. Baskı, Çev., P. Kurt). İstanbul: Arion Yayınevi.
- Şahin, A., Aydın, G. ve Sevim, O. (2011). Cornell not alma tekniğinin dinlenen metni anlamaya ve kalıcılığa etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 29-36.
- Uluğ, F. (1996). *Okulda başarı* (5. basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Williams, G. D. T. (2004). *Assessment of 8th grade students' attitudes and perceptions of Cornell's note-taking system*. Doctorate Dissertation. Union University School of Education and Human Studies.

EK 1. K17 kodlu öğrenciye ait not

K17
ad-soyad

Yazma süreci	faaliyetleri; öğrencinin pek çok zihinsel faaliyet- n içeren yazma sürecidir. Planlı bir süreçtir. "asmalıdır. Bir sürecin ürünüdür.
Kısa ve uzun vadeli metin oluşturma Geleneksel yöntem	Kısa vadede ve uzun vadede olmak üzere ikiye ayrılır. Geleneksel yazma faaliyetleri süreci önemsenmez, sonucu odaklıdır. ürüne önem verilir, öğrencinin aşamaları dikkate alınmazdır.
Öğrenciyi güdülme/ motivasyon	Öğrenci yazmaya güdülenmelidir çünkü; öğrencinin konuya bilgisel açıdan yatkınlığı olmayabilir, isteksiz olabilir. Bu yaz- dan hazırlık çalışmaları önemlidir. ayrıntılar
Hazırlık çalışmaları	ilham motive türlerinden biridir. öğrencinin yazma isteğini olu- turan şeyler verilmelidir. Görseller, videolar, fon müzikler vs.
Ön hazırlık	Öğrencinin yazmaya olan azlığı karşılanmalıdır. Motivasyon = harekete geçirme.
Harekete geçirme	Konu seçimi; öğrencinin ilgi ve bilgisine dönük olmalı. Konunun formatı da önemlidir; içeriği kadar.
Konu seçimi	Eleştirel bir yazı ortaya çıkması için öğrenciler üzerinde farklı öğretim yöntemleri denenmelidir.
Öğretim yöntemleri Yapılandırıcı sistem Metin türleri	Verdiğimiz konu ters belirtir. Didaktik mi olmalı, etkileşimli mi? Bir de amaç belirleme vardır. Kişiden kişiye göre bu amaç de- ğişebilir. Bireysel farklılıkları ön plana çıkarmak gerekir.
Amaç belirleme	Hedef kitleyi de belirlemek gerekir. Bu da temel düşüncelerin ekseninde olmalıdır.
Hedef kitle	Ortaya çıkan fikirleri sınıflandırmak adına taslak oluşturmalı ve bu şekilde yazdırılmalıdır.
Taslak oluşturma Yazma Yayınlama	Yazılar yayınlansa daha etkili yazılır.

Yazma süreci pek çok mental faaliyetler içerisinde gelişmektedir. Bu konuda öğretmene
dışarı sorumluluk yükler. Özellikle geleneksel yöntemlerdeki gibi sadece üne odaklanma-
lıdır. Sürece önem verilmelidir. Özellikle öğrenci güdülenmeli, yazma isteği ortaya çıkarılmalıdır.
Ardından hazırlık çalışmaları ile öğrenciye bir ön bilgi sunulmalı, ardından öğrencilerin sevi-
yelerine uygun konu seçilmesi ve konuya uygun öğretim yöntemleri ile bu öğrenciye bildiril-
melidir. Bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak amaç belirleme, hedef kitleyi oluşturma
Ardından taslak oluşturmalı ve yazmaya başlanmalıdır. Başlığa ve yazının düzenine dikkat
ettirerek yazma sürecini tanımlatmalıyız. Ardından düzenleme yapılarak yayınlanmalıdır.

Kısa özet